

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПИТАННЯ та ВІДПОВІДІ
за результатами навчального семінару, що відбувся на базі
Волинського ЦППК 14.07.2022

«Зміни до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (№2259).
Теорія і практика»

Запитання 1: Хто оголошує в умовах воєнного стану простій працівникам комунальних дитячих садочків - виконавчий комітет як засновник, відділ освіти як орган управління чи керівник закладу?

Відповідь.

Відповідно до Законів України “Про освіту” та “Про дошкільну освіту” засновником закладу освіти є **відповідна рада від імені територіальної громади (громад)**, а не виконавчий комітет відповідної ради.

Щодо суб'єкта, який оголошує в умовах воєнного стану простій працівникам комунальних закладів дошкільної освіти

Таким суб'єктом є роботодавець. Відповідний висновок впливає із загальних норм Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП). Згідно зі статтею 21 КЗпП трудовим договором є угода між працівником і роботодавцем (роботодавцем - фізичною особою), **за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а роботодавець (роботодавець - фізична особа) зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.** Відповідно до статті 32 КЗпП простій - це **зупинення роботи**, викликане відсутністю організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, невідворотною силою або іншими обставинами.

Роботодавцем відносно працівників закладів дошкільної освіти є керівник закладу дошкільної освіти, який відповідно до частини третьої статті 31 Закону України “Про дошкільну освіту” призначає їх на посади та звільняє з посад. Тож у випадку необхідності оголошення в умовах воєнного стану працівникам комунальних закладів дошкільної освіти простою, він оголошується згідно з наказом керівника (директора) відповідного закладу дошкільної освіти.

Запитання 2: Чи можна в умовах воєнного стану переводити посадову особу місцевого самоврядування на рівнозначну посаду з відділу у відділ?

Відповідь.

Статтею 2 Закону України “Про службу в органах місцевого самоврядування” (далі – Закон) передбачено, що посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Відповідно до статті 10 Закону прийняття на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється, зокрема, на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату

обласних і районних рад, **керівників відділів**, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

У разі необхідності **за згодою сторін** посадова особа місцевого самоврядування може бути переведена **на рівнозначну** чи нижчу посаду або посаду радника чи консультанта без конкурсного відбору.

Згідно з частиною третьою статті 7 Закону на посадових осіб місцевого самоврядування поширюється дія Закону України “Про запобігання корупції” та законодавства України про працю з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

Статтею 3 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) передбачено, що законодавство про працю регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами.

Відповідно до статті 32 КЗпП переведення на іншу роботу на тому ж підприємстві, в установі, організації, а також переведення на роботу на інше підприємство, в установу, організацію або в іншу місцевість, хоча б разом з підприємством, установою, організацією, допускається **тільки за згодою працівника**, за винятком випадків, передбачених у статті 33 цього Кодексу та в інших випадках, передбачених законодавством.

При цьому частиною першою статті 3 Закону України “Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану” визначено, що **у період дії воєнного стану роботодавець має право перевести працівника на іншу роботу**, не обумовлену трудовим договором, **без його згоди** (крім переведення на роботу в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії), якщо така робота не протипоказана працівникові за станом здоров'я, лише для відвернення або ліквідації наслідків бойових дій, а також інших обставин, що ставлять або можуть становити загрозу життю чи нормальним життєвим умовам людей, з оплатою праці за виконану роботу не нижче середньої заробітної плати за попередньою роботою.

Довідково: Визначення **рівнозначної** або **нижчої** посади трудове законодавство, а також законодавство з питань служби в органах місцевого самоврядування не містять. Визначення рівнозначної посади наведено в Законі України “Про державну службу”, де передбачено, що рівнозначна посада - посада державної служби, що належить до однієї підкатегорії посад державної служби з урахуванням рівнів державних органів. Проте зазначений Закон не поширює свою дію на посадових осіб органів місцевого самоврядування. Водночас за аналогією можна сказати, що рівнозначна посада — **це посада з однаковими або рівними умовами праці та функціональним навантаженням**.

Отже, в умовах воєнного стану **не заборонено переведення** посадової особи на рівнозначну посаду.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Запитання 3: Чи можна у період воєнного стану призначати на посади керівників закладів культури без конкурсного відбору чи ця норма стосується лише посадових осіб місцевого самоврядування?

Відповідь.

Відповідно до абзацу третього частини першої статті 9 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” у період дії воєнного стану сільський, селищний, міський голова **може призначати осіб на посади** та звільняти з посад в органах місцевого самоврядування, **керівників комунальних підприємств, установ, організацій**, що належать до сфери управління відповідного органу місцевого самоврядування, у порядку, визначеному частинами п’ятою, шостою статті 10 цього Закону.

Довідково: Відповідно до ДК 002:2004 “Класифікація організаційно-правових форм господарювання”, відповідно до якого об’єктом класифікації є організаційно-правові форми, зокрема, юридичних осіб, однією з організаційно-правових форм є **комунальна організація (установа, заклад)**.

Згідно з абзацом першим частини п’ятої статті 10 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” у період дії воєнного стану особи призначаються на посади державної служби, посади в органах місцевого самоврядування, **посади керівників суб’єктів господарювання державного сектору економіки, комунальних підприємств, установ, організацій** керівником державної служби або суб’єктом призначення, **сільським, селищним, міським головою**, головою районної, районної у місті, обласної ради, начальником відповідної військової адміністрації **без конкурсного відбору, обов’язковість якого передбачена законом**, на підставі поданої заяви, заповненої особової картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад.

Крім того відповідно до пункту десятого частини четвертої статті 42 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” передбачено, що **сільський, селищний, міський голова** відповідно до своїх повноважень **призначає на посади** та звільняє з посад **керівників** відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та **організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, крім випадків, передбачених у частині другій статті 21 Закону України “Про культуру”**.

Довідково: Згідно з частиною другою статті 21 Закону України “Про культуру” протягом періоду тимчасової окупації керівники закладів культури на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя призначаються на посаду без конкурсу шляхом укладення з ними контракту за результатами співбесіди. Право призначати керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях на посаду та укласти з ними контракт, а також звільняти із займаної посади мають:

1) Донецька, Луганська обласні державні адміністрації, відповідні військово-цивільні адміністрації у разі їх утворення - щодо керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, які до початку тимчасової окупації належали до сфери управління відповідно зазначених обласних державних адміністрацій чи органів влади, повноваження яких здійснюються військово-цивільними адміністраціями;

2) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтва, - щодо керівників закладів

культури на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та щодо керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, які до початку тимчасової окупації не належали до сфери управління органів влади, зазначених у пункті 1 цієї частини.

Варто зазначити, що відповідно до частини 15 статті 21⁻⁵ Закону України “Про культуру” саме **керівник органу управління зобов’язаний призначити переможця конкурсу** керівником комунального закладу культури не пізніше двох місяців з дня оголошення конкурсу, а не сільський, селищний, міський голова.

В той же час, **i)** ураховуючи положення Закону України “Про правовий режим воєнного стану” в частині надання саме сільському, селищному, міському голові права призначати на посади керівників комунальних організацій (установ, закладів) без конкурсного відбору, **ii)** зважаючи на загальні положення пункту десятого частини четвертої статті 42 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, згідно з якими сільський, селищний, міський голова призначає, зокрема, на посади керівників комунальних організацій, можна зробити висновок, що сільський, селищний, міський голова **може в умовах дії воєнного стану призначити керівника комунального закладу культури без проведення конкурсу.**

Довідково: Відповідно до абзацу другого частини сьомої статті 10 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” після припинення чи скасування воєнного стану, але не пізніше шести місяців з дня його припинення чи скасування, **на посади** державної служби, посади в органах місцевого самоврядування, посади керівників суб’єктів господарювання державного сектору економіки, посади **керівників комунальних підприємств, установ, організацій**, на які особи призначені відповідно до абзацу першого частини п’ятої цієї статті, оголошується конкурс. Граничний строк перебування особи на посаді, на яку її призначено відповідно до абзацу першого частини п’ятої цієї статті, становить 12 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану.

Запитання 4: Яка тривалість основної щорічної оплачуваної відпустки у посадових осіб місцевого самоврядування: 30 днів, як це визначено у частині п’ятій статті 21 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» чи 24 дні, як передбачено у частині першій статті 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»?

Відповідь.

19.07.2022 р. набув чинності Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин” (далі - Закон № 2352), яким, у т. ч., внесено зміни до Закону України “Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану” (далі - Закон про організацію трудових відносин).

Так, частину першу статті 1 Закону про організацію трудових відносин викладено в новій редакції, якою відтепер передбачається, що **цей Закон визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні, незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб’єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами (далі – працівники), у період дії воєнного стану**, введеного відповідно до Закону України “Про правовий режим воєнного стану”. Крім того внесено зміни до частини третьої цієї

статті, яка тепер передбачає, що **у період дії воєнного стану не застосовуються норми законодавства про працю, законів України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", інших законодавчих актів, що регулюють діяльність державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування" у частині відносин, врегульованих цим Законом.**

Частиною відносин, які врегульовані Законом про організацію трудових відносин, є питання, в т. ч., **надання щорічних відпусток** - це стаття 12 цього Закону, до якої Законом № 2352 також внесено зміни. Відтепер передбачається, що у період дії воєнного стану надання працівнику щорічної основної відпустки за рішенням роботодавця **може бути обмежено тривалістю 24 календарні дні за поточний робочий рік**. Якщо тривалість щорічної основної відпустки працівника становить більше 24 календарних днів, надання невикористаних у період дії воєнного стану днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану.

У період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику у наданні невикористаних днів щорічної відпустки. Норми частини сьомої статті 79, частини п'ятої статті 80 Кодексу законів про працю України та частини п'ятої статті 11, частини другої статті 12 Закону України "Про відпустки" у період дії воєнного стану не застосовуються.

У разі звільнення працівника у період дії воєнного стану йому виплачується грошова компенсація відповідно до статті 24 Закону України "Про відпустки".

Отже, враховуючи наведені норми Закону про організацію трудових відносин з урахуванням внесених до нього Законом № 2352 змін та відповідних роз'яснень Мінекономіки щодо цих змін ([Міністерство економіки України -> Трудові відносини в умовах воєнного стану -> Коментар Мінекономіки до Закону України від 1 липня 2022 р. № 2352-ІХ "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин" \(те.gov.ua\)](#)), кількість календарних днів щорічної відпустки посадової особи органу місцевого самоврядування **на розсуд роботодавця може:**

i) або становити повну тривалість у відповідності до частини п'ятої статті 21 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування", тобто 30 календарних днів;

ii) або бути обмежена до 24 календарних днів.

Змінами передбачено **право, а не обов'язок роботодавця** обмежити тривалість щорічної основної відпустки працівника у період дії воєнного стану її тривалістю у 24 дні.

Тому працівникам, тривалість щорічної основної відпустки яких складає більше ніж 24 календарних дні, наприклад, особам з інвалідністю чи педагогічним працівникам, може бути надано за рішенням роботодавця таку відпустку повної тривалості.

Як і раніше, зберігається можливість оформлення протягом періоду воєнного стану щорічних додаткових, соціальних, навчальних та інших відпусток тривалістю та на умовах, визначених законодавством про відпустки.

Слід звернути увагу, що обмеження надання щорічної основної відпустки стосується виключно тієї відпустки, що надається за поточний робочий рік. На

невикористані відпустки працівника за попередні робочі роки обмеження, передбачені частиною першою статті 12, не поширюються.

Запитання 5: У період воєнного стану чи на усі посади в органі місцевого самоврядування сільський, селищний, міський голова може призначати без проведення конкурсу, чи тільки на ті посади, які є надважливими для роботи на час дії воєнного стану?

Відповідь.

Згідно із абзацом третім частини дев'ятої статті 9 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” у період дії воєнного стану сільський, селищний, міський голова може призначати осіб на посади та звільняти з посад в органах місцевого самоврядування, керівників комунальних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління відповідного органу місцевого самоврядування, у порядку, визначеному частинами п'ятою, шостою статті 10 цього Закону.

В свою чергу абзацом першим частини п'ятої статті 10 цього Закону передбачено, що у період дії воєнного стану **особи призначаються на посади державної служби, посади в органах місцевого самоврядування, посади керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, комунальних підприємств, установ, організацій керівником державної служби або суб'єктом призначення, сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради, начальником відповідної військової адміністрації без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом**, на підставі поданої заяви, заповненої особової картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад.

Враховуючи зазначені норми, можна говорити про те, що Законом України “Про правовий режим воєнного стану” **не визначено додаткових вимог щодо того, що призначення в органах місцевого самоврядування сільським, селищним, міським головою без конкурсного відбору може здійснюватися лише на якісь певні посади**, тобто йдеться про всі посади, призначення на які передбачено за конкурсною процедурою, крім тих посад, порядок призначення на які визначено законом - виборні посади (секретар ради (обрання - рішення ради), керуючий справами (секретар) виконавчого комітету ради; заступник (заступники) голови з питань діяльності виконавчих органів ради; староста (затвердження - рішення ради)).

Запитання 6: У період воєнного стану звільнилася заступник селищного голови з питань діяльності виконавчих органів ради. Чи можна внести це питання на розгляд ради та питання про погодження призначення іншої кандидатури на цю посаду?

Відповідь.

Закон України “Про правовий режим воєнного стану” визначає зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, **правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та**

організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

Відповідно до частини другої статті 9 цього Закону, яка регламентує питання здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування повноважень в умовах воєнного стану, Кабінет Міністрів України, інші органи державної влади, військово командування, військові адміністрації, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, **органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України.**

Питання прийняття на службу в органи місцевого самоврядування, в т. ч. і на виборні посади, до якої належить посада заступника сільського, селищного, міського голови, регламентовані Законом України "Про службу в органах місцевого самоврядування". Порядок розгляду таких питань та прийняття відповідного рішення визначені, у т. ч. Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні", а також регламентом відповідної ради.

Отже, враховуючи зазначене, у період дії воєнного стану органи місцевого самоврядування та їх посадові особи продовжують здійснювати свої повноваження та вирішувати і кадрові питання відповідно до законодавства, зокрема і Законів України "Про службу в органах місцевого самоврядування" та "Про місцеве самоврядування в Україні". **Заборони на здійснення цих повноважень в умовах воєнного стану законодавством не передбачено.**

Запитання 7: Як трактувати положення частини десятої статті 9 Закону України "Про правовий режим воєнного стану", що у період дії воєнного стану на акти органів місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій, а також їх посадових осіб не поширюються вимоги пункту 3 частини першої (у частині оприлюднення проектів актів), частини четвертої статті 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації", Закону України "Про засади державної регуляторної політики"? Особливості оприлюднення рішень органів місцевого самоврядування та посадових осіб місцевого самоврядування (ради, голови, виконкому) в умовах воєнного стану.

Відповідь.

Згідно з частиною десятою статті 9 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" передбачено, що **у період дії воєнного стану на акти органів місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій, а також їх посадових осіб не поширюються вимоги пункту 3 частини першої (у частині оприлюднення проектів актів), частини четвертої статті 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації", Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" та "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".**

Пункт 3 частини першої статті 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації" передбачає, що розпорядник інформації зобов'язаний оприлюднювати перелік та умови отримання послуг, що надаються цими органами, форми і зразки документів, правила їх заповнення. Як бачимо, зміст положення цього пункту не містить згадувань про акти органів місцевого самоврядування та їх проектів.

Натомість у пункті 2) частини першої статті 15 Закону України “Про доступ до публічної інформації” зазначено, що розпорядник інформації зобов’язаний оприлюднювати нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийняті розпорядником, проекти рішень, що підлягають обговоренню, інформацію про нормативно-правові засади діяльності. Аналіз положень пунктів 2) і 3) частини першої статті 15 Закону України “Про доступ до публічної інформації” дозволяє дійти висновку, що законодавцем під час внесення Законом № 2259 змін до Закону України “Про правовий режим воєнного стану” допущено в цій частині технічну помилку, що призвело до дискусії навколо питання необхідності оприлюднення проектів нормативно-правових актів, проектів рішень органів місцевого самоврядування, розроблених відповідними розпорядниками.

В даному контексті потрібно взяти до уваги те, що вказана законодавцем частина четверта статті 15 Закону України “Про доступ до публічної інформації” стосується порядку оприлюднення проектів відповідних актів **саме в частині визначення строку їх оприлюднення - не пізніше як за 10 робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття**. Тому призупинення її дії на період воєнного стану **не відмінє обов’язку оприлюднення проектів актів органами місцевого самоврядування в цей період**. Оскільки обов’язок оприлюднення таких документів та порядок його здійснення органами місцевого самоврядування передбачено не тільки положеннями Закону України “Про доступ до публічної інформації”, але і іншими актами законодавства. Так, згідно з частиною одинадцятою статті 59 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” визначено, що **акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування підлягають обов’язковому оприлюдненню** відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». **Проекти актів органів місцевого оприлюднюються** в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Також оприлюднення актів органами місцевого самоврядування визначено законами України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про відкритість використання бюджетних коштів», Бюджетним кодексом України. При цьому **не оприлюднюються у період воєнного стану нормативно-правові акти та інші документи, які застосовуються під час бюджетного процесу щодо здійснення управління коштами місцевих бюджетів**, згідно з підпунктом 2) пункту 1) постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. №252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану».

Отже, враховуючи зазначене, проекти рішень органів місцевого самоврядування **підлягають обов’язковому оприлюдненню навіть у період воєнного стану (крім проектів актів, що застосовуються під час бюджетного процесу щодо здійснення управління коштами місцевих бюджетів, оборонних питань і безпеки в громаді)**, проте без дотримання 10-ти денного строку оприлюднення.

Аналізуючи дотримання законодавства щодо доступу до публічної інформації центральними органами виконавчої влади та органами державної влади, варто наголосити, що оприлюднюються на відповідних сайтах акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а також прийняті Верховною Радою України закони. Крім того, на сайті Верховної Ради України оприлюднюються **проекти усіх (крім тих, що становлять державну таємницю, мають відповідні грифи щодо їх доступу та**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

стосуються питань оборони і безпеки) законів України, внесених відповідними суб'єктами законодавчої ініціативи на розгляд законодавчого органу країни.

Також, згідно з частиною десятою статті 9 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" **на акти органів місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій, військових адміністрацій, їх посадових осіб у період дії воєнного стану не поширюють свою дію закони України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" та "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".**

Запитання 8: Чи мають органи місцевого самоврядування право оприлюднювати акти, що стосуються земельних питань, і в яких зазначаються відомості про земельну ділянку та персональні дані особи?

Відповідь.

Так. Згідно з пунктом 2) частини першої статті 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації", **розпорядники інформації**, якими є органи місцевого самоврядування, **зобов'язані оприлюднювати** нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийняті розпорядником.

Також відповідно до частини одинадцятої статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» **акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування підлягають обов'язковому оприлюдненню** та наданню за запитом відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації". **В актах та проектах актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном**, у тому числі про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно, а також до іншої інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом. Аналогічна норма передбачена і в частині п'ятій статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно із статтею 22 Закону України "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації" ... **рішення органів місцевого самоврядування, інші нормативно-правові акти публікуються в офіційних друкованих виданнях.** У друкованих засобах масової інформації можуть публікуватися офіційні документи ... органів місцевого самоврядування, інша публічна інформація відповідно до законодавства і на засадах, передбачених укладеним між такими органами та редакціями друкованих засобів масової інформації договором.

В абзаці другому частини третьої статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» передбачено, що **не належить до інформації з обмеженим доступом інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна.**

Запитання 9: Чи наявні правові підстави оприлюднення інформації, яка може нести загрозу національній та громадській безпеці під час дії правового режиму воєнного стану?

Відповідь.

Згідно із частинами першою - четвертою статті 6 Закону України “Про доступ до публічної інформації” **інформацією з обмеженим доступом є:**

- 1) конфіденційна інформація;
- 2) таємна інформація;
- 3) службова інформація.

Обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше.

Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше.

Вказані підстави, передбачені у статті 6 зазначеного Закону і наявність їх в сукупності, дає право відносити таку інформацію до інформації з обмеженим доступом та не оприлюднювати її.

Відтак, у разі наявності правових підстав оприлюднювати інформацію, яка може нести загрозу національній та громадській безпеці під час дії правового режиму воєнного стану, орган місцевого самоврядування повинен з'ясувати чи таке обмеження підставне, і у разі якщо це підтвердиться - **не оприлюднювати її**.

Запитання 10: Який порядок обмеження доступу до публічної інформації?

Відповідь.

Згідно із статтею 20 Закону України “Про інформацію” за порядком доступу інформація поділяється на **i) відкриту інформацію та ii) інформацію з обмеженим доступом**. Будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

У статті 21 цього Закону визначається інформація з обмеженим доступом, що поділяється на: **i) конфіденційну, ii) таємну та iii) службову**.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Так, **конфіденційною** є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом, зокрема Законом України “Про захист персональних даних”.

Порядок віднесення інформації до таємної або службової, а також порядок доступу до неї також регулюються законами, зокрема Законом України “Про державну таємницю”, крім іншого Зводом відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженим наказом СБУ від 23.12.2020 р. № 383. Також згідно з частиною другою статті 23 Закону України “Про основи національного спротиву” **видатки на здійснення та забезпечення заходів з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору належать до таємних** видатків Державного бюджету України, які виділяються Міністерству оборони України окремим напрямом на утримання Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

До інформації з обмеженим доступом згідно із частиною четвертою статті 21 Закону України “Про інформацію” **не можуть бути віднесені такі відомості:**

- 1) про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;
- 2) про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей;
- 3) про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;
- 4) про факти порушення прав і свобод людини, включаючи інформацію, що міститься в архівних документах колишніх радянських органів державної безпеки, пов'язаних з політичними репресіями, Голодомором 1932-1933 років в Україні та іншими злочинами, вчиненими представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів;
- 5) про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;
- 5-1) щодо діяльності державних та комунальних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі або територіальній громаді, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарському товариству, частка держави або територіальної громади в якому становить 100 відсотків, що підлягають обов'язковому оприлюдненню відповідно до закону;
- 6) інші відомості, доступ до яких не може бути обмежено відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Формування переліку відомостей, що становлять службову інформацію, а також Типова інструкція про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію,

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19.10. 2016 р. № 736.

Порядок обмеження доступу до публічної інформації регламентується Законами України “Про доступ до публічної інформації” та “Про місцеве самоврядування в Україні” з урахуванням особливостей, визначених у Законі України “Про захист персональних даних”.

Так, згідно із частинами першою - четвертою статті 6 Закону України “Про доступ до публічної інформації” **інформацією з обмеженим доступом є:**

- 1) конфіденційна інформація;
- 2) таємна інформація;
- 3) службова інформація.

Обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Тож обмеження доступу до публічної інформація повинно бути обґрунтованим та виваженим з урахуванням передбачених законодавством підстав та критеріїв, окрема передбачених у статті 6 Закону України “Про доступ до публічної інформації”.

Не підлягає обмеженню право на доступ до інформації, що стосується нормативно-правових актів та іншої інформації щодо запровадження обмежень конституційних прав та свобод громадян. Згідно статтею 34 Конституції України **право на інформацію може підлягати обмеженням** для захисту інтересів національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушення або кримінальним правопорушенням.

У період дії воєнного стану такі обмеження можуть впроваджуватися відповідно до Закону України “Про правовий режим воєнного стану”. Так, згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 р. №64 “Про введення воєнного стану в Україні”, прийнятим відповідно до зазначеного Закону, право на інформацію може обмежуватись виключно на період воєнного стану. Зокрема, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Ураховуючи зазначене, розпорядник інформації - орган місцевого самоврядування - самостійно приймає рішення щодо обмеження доступу до публічної інформації, розпорядником якої він є, з урахуванням передбачених законодавством порядку, підстав, критеріїв та умов.

Запитання 11: Як оприлюднюються акти органів місцевого самоврядування, які стосуються кадрових питань?

Відповідь.

Згідно з частиною сьомою статті 6 Закону України “Про доступ до публічної інформації”, **не належить до інформації з обмеженим доступом** інформація про структуру, принципи формування та розмір оплати праці, винагороди, додаткового блага керівника, заступника керівника юридичної особи публічного права, керівника, заступника керівника, члена наглядової ради державного чи комунального підприємства або державної чи комунальної організації, що має на меті одержання прибутку, особи, яка постійно або тимчасово обіймає посаду члена виконавчого органу чи входить до складу наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток, паїв) прямо чи опосередковано належать державі та/або територіальній громаді.

Зазначене передбачене і у пункті 1) частини першої статті 15 зазначеного закону, яка визначає, що розпорядники інформації **зобов’язані оприлюднювати** інформацію про організаційну структуру, місії, функції, повноваження, основні завдання, напрями діяльності та фінансові ресурси (... структуру, принципи формування та розмір оплати праці працівника, винагороди...).

Також згідно з пунктом 2) частини першої статті 15 Закону України “Про доступ до публічної інформації” **розпорядники інформації зобов’язані оприлюднювати** нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийнятих розпорядником, проекти рішень, що підлягають обговоренню, інформацію про нормативно-правові засади діяльності. Варто зауважити, що необов’язковість оприлюднення внутрішньоорганізаційних актів не означає обмеженість їх доступу, і інформація щодо них повинна бути надана у відповідь на запит про доступ до публічної інформації, крім випадків, коли щодо таких актів якщо наявні вимоги, передбачені у частині другій статті 6 зазначеного закону.

Щодо порядку оприлюднення актів з кадрових питань

Згідно із статтею 22 Закону України “Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації” ... **рішення органів місцевого самоврядування, інші нормативно-правові акти публікуються в офіційних друкованих виданнях.** У друкованих засобах масової інформації можуть публікуватися офіційні документи ... органів місцевого самоврядування, інша публічна інформація відповідно до законодавства і на засадах, передбачених укладеним між такими органами та редакціями друкованих засобів масової інформації договором.

Порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності затверджено Указом Президента України від 10.06.1997 р. № 503. Так, згідно з частиною першою статті першої цього Указу закони України, інші акти Верховної

Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України не пізніш як у п'ятнадцятиденний строк після їх прийняття у встановленому порядку і підписання підлягають оприлюдненню державною мовою в офіційних друкованих виданнях.

Відповідно до частини п'ятої статті 59 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування нормативно-правового характеру набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо органом чи посадовою особою не встановлено пізніший строк введення цих актів у дію.

Проте, законодавством не унормовано порядку оприлюднення актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема і щодо кадрових питань, вони повинні визначатися або у регламенті ради або ж у порядку, затвердженому відповідною місцевою радою.

Запитання 12: Як проводити дистанційні засідання ради, виконкому та постійних комісій?

Відповідь.

Окремого порядку проведення дистанційних засідань на період воєнного стану законодавством не передбачено. Питання проведення дистанційних засідань органів місцевого самоврядування регламентується у пунктом 11¹ розділу V. "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", де визначається, що в період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19) пленарні засідання місцевих рад, засідання виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад, постійних депутатських комісій можуть проводитися *в режимі відеоконференції або аудіоконференції (дистанційне засідання)*, крім питань, що потребують таємного голосування.

У разі відсутності у регламенті ради, виконавчого комітету ради, положеннях про постійні комісії *порядку проведення дистанційних засідань, такий порядок визначається сільським, селищним, міським головою*, а у випадках, передбачених цим Законом, особою, яка виконує ці повноваження чи головує на засіданні колегіального органу, до внесення змін у відповідний регламент чи положення. Порядок проведення дистанційних засідань повинен забезпечувати: можливість реалізації прав депутатів місцевих рад, членів виконавчого комітету ради; ідентифікацію особи, яка бере участь у засіданні колегіального органу; встановлення та фіксацію результатів голосування щодо кожного питання.

До порядку денного дистанційних засідань можуть включатися виключно питання невідкладного внесення змін до місцевого бюджету, інші питання щодо невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій або якнайшвидшої ліквідації особливо тяжких надзвичайних ситуацій, спричинених спалахами, епідеміями та пандеміями, чи реалізації повноважень, пов'язаних з такими обставинами, процедурні питання.

Рішення про дистанційне засідання доводиться до відома депутатів, членів виконавчого комітету і населення *не пізніш як за 24 години до його початку із зазначенням порядку денного та порядку відкритого доступу до трансляції*

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

дистанційного засідання місцевої ради. Це рішення розміщується на офіційному веб-сайті ради з одночасним направленням цієї інформації та проектів актів із супровідними документами на офіційну електронну адресу кожного члена колегіального органу. Запис дистанційного засідання є невід'ємною частиною протоколу засідання.

При цьому, **на проекти рішень, рішення органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, що передбачені цим пунктом, також не поширюються** вимоги Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", частини четвертої статті 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації" (в частині оприлюднення ними не пізніш як за 10 робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття), Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

Як приклад регламентації проведення засідань у режимі відеоконференції - стаття 21¹ регламенту Центральної виборчої комісії, затвердженому постановою Центральної виборчої комісії від 26.04.2005 р. № 72.